

БОРИС КРАМЕР

СПРАВА

«Про страчений

ОДЯГ»

Борис Крамер
Справа «Про страчений одяг»

1

Ранок видався звичним і не віщував несподіванок – Олексій Олексійович на планерці стукав коліньми під столом, скидався, як норовливий кінь, якому випало тягти важку борону, буркотливо нарікав на безглузді верхи, які замість того, щоб реформуватись, чіпляються до кожної літери, воловодять, щодень вимагають звітів про наступальні операції на фронті боротьби з корупцією, наче та корупція сама зазирає у вікна та закликає: «упіймай мене», а вони лінуються хапнути її, бо нема як, треба звіти та інформаційні довідки писати – святився б гурток, якби не чортова з'їжа. Насамкінець прокурор вичавив із себе звичне: хоп-хоп-хоп, алюр три хрести – і відпустив з очей геть.

Артем Нагорняк тільки сів до паперів, тоскно зітхаючи, бо писати звіти – це кара Божа, краще від підлоги віджиматись; як у двері зазирнула секретарка Мар'яна і проспівала голосом Робертіно Лоретті:

– Яма-а-айка!..

Щуплява дівчина сьогодні була у повній бойовій готовності – кольорова блузка й обвислі штани, що тісно приставали на худих сідничках, губи хижо червоніли помадою. Вона ніколи не хандрить, не падає духом, не розпускає нюні, тримає ніс за вітром і завжди вгадує бажання й порухи начальства. Прямо природжена сторожа з передбанника.

– Ти чого така розбитна?.. – підморгнув до неї слідчий. – Хтось заміж покликав?..

– Іди!.. Там тебе полковник Ковтун чекає, – злорадно повідомила секретарка. – Гуде, як літак у небі!..

– Де чекає? – удав дурного Нагорняк.

У них із начальником міліції взаємна антипатія: зі старого пса завжди скачуть навсібіч кусючі блохи.

– В Олексія сидить!.. І матюкається!.. – округлила відретушовані очі Мар'яна. – Вуха в'януть...

– А ти не притуляй їх до дверей, – порадив співчутливо Артем.

У кабінеті Піонтковського набурмосений, не від світу цього, Микола Іванович смикав себе за прокуреного вуса, стукав порожньою люлькою по столу, ніби генералісимус перед вирішальним боєм, над ним нависав стурбований прокурор – обидва розглядали порізаний, порваний, посічений, потятий, покроєний, пошматований ножицями чи вовчими зубами – на дрібну ялинку – полковничий кітель із погонами. Слідчий і собі мовчки витріщився на те дрантя.

– Які люди!.. І без охорони!.. – вигукнув Артем до полковника замість вітання. – Над чим лоби морщимо?..

– А ти що думав?.. В окремі... екзотичні... місця начальство пішки ходить, – не поліз за словом у кишеню гість.

– Агій!.. Миколо Івановичу, притримайте язика! – обірвав їхнє дружнє смикання за барки районний прокурор. – Як тільки бачу вас удвох, так зразу в мене... алергія починається!.. Що це за звичка така?..

– Хм... Я його, нахабного... – спробував щось відповісти полковник, але прокурор обірвав:

– Ближче до тіла!.. Чи то пак, до вашого френчу...

– Гарзд... Отака, друзі, лиха okazія! – розправив перед собою порізаний френч начальник міліції. – Без вашої підтримки задачку не розв'язати... Щоб йому руки покорчило!.. Щоб йому ні дна, ні покришки!..

– Коханка помстилася?.. – тямуще кивнув на знищений мундир молодий слідчий.

– Не вправляйся!.. Ловелас хрінів!.. – гаркнув полковник і блиснув золотим зубом. – Мої коханки... якщо й були... давно вже... кваліфікацію... втратили. Тут якась інша біда ножицями попрацювала... Щоб її на вітряки понесло!..

– Розкажіть до ладу, – районний прокурор сів у робоче крісло.

– Та ж кажу!.. – неслухняно настовбурчив руді вуса начальник міліції. – Удосвіта відчинив двері – і до турніка!..

– Овва!.. Ви на турніку займаєтесь?.. – здивовано перебив Артем.

– А ти що думав?.. Мішком висю?.. Вишу?.. – порадував прокурорських своєю формою Микола Іванович. – Двадцять один раз підтягуюсь!.. Потім підтюпцем округ подвір'я... Щоб люди не глипали.

– Казали ж: усе, хлопці, за посаду не тримаюся, – нагадав Артем давню клятву полковника зцідити у знайомого ескулапа собачу кров і піти у відставку. – Іду на заслужений!..

– А до чого тут посада?.. – Ковтун позирнув на слідчого, як на недолугого хлопчика. – У здоровому тілі...

– ... мертві бджоли не гудуть, – буркнув казна-що Олексій Олексійович і нетерпляче підігнав. – Агій!.. Не можете ви без... гризні. Ближче до теми!..

– Ну от... Підтягнувся й біжу доріжкою, – продовжив оповідь спортивний начальник міліції. – Дивлюся... Біля хвіртки лежить... Порізаний... Зраний... Увесь у дірах... Кітель із погонами. Якесь нечиста підкинула!.. Щоб їй руки покоробило!..

– Це ваш мундир?.. – запитав Нагорняк.

– Ні! Не мій!.. Мої усі на місці!.. Перевірів!.. А цей підсунули, – хмуро поглянув на знищений френч міліційний гість.

– Ну то в сміттярку його – та й годі! – безапеляційно порадив молодий слідчий, відчуваючи, що цей менінгіт потятий двоє начальників хочуть перекинути на нього – робити йому нічого, нехай досліджує, хто познущався з честі мундира гонорового полковника: старий собацюра відпустив з прив'язі уяву, а вона й розгулялась від шалу.

– Так не піде!.. – не погодився затятий Микола Іванович. – Треба найти!.. Щоб здачі дати!.. Нема чого!.. Знущатись. Я ж не який-небудь... Сірячина... А начальник міліції! Державний чоловік. І сприймаю такі жести як замах... на авторитет. На життя!.. Не менше...

– Чого не доручите своїм?.. Михайлові Чорному?.. – усе намагався відкараскатись від нежданого слідства прокурорський слідчий. – Він же у вас... Ого-го опер!..

– Мої трохи тупенькі. Неповороткі. Якщо не сказати гірше... Дивляться тільки прямо, а вже вбік – то й очей не скосять, – без усіляких недомовок хмикнув старий служака. – А в тебе кебета варить... Не завжди. Але... Хоч іноді...

– Дякую, ви дуже добрі, – зворухнувся, аж наче захотів його обійняти, Артем. – Та в мене й своїх справ – гора нерозібрана... Он у прокурора спитайте!..

– Ну-ну, не гримай копитом!.. Гарячий який!.. – заусміхався пшеничними вусами полковник Ковтун. – А де ж корпоративна солідарність?.. Де взаємна виручка?..

– Корпорація з вами мені приносить одну мороку, – відрізав непохитний Нагорняк. – Давайте дружити через паркан. І не перекидайте на наш бік свої бур'яни...

– Уже перекинув!.. – задоволено реготнув начальник міліції, якому урізали честь мундира. – Заява у прокурора... Лежить!.. Не відкрутишся!

– Так і є, – слухняно показав аркуш районний прокурор, якому не вдалося вискочити з Грушки на підвищення, а ця справа з покроєним френчем головного в районі міліціонера виглядала дрібною й недоречною, ніяк не додавала балів у службовій кар'єрі. – Накатав!.. Мусимо прийняти до розгляду...

– Мусимо? – безнадійно перепитав молодий слідчий.

– Згідно з законом не увернешся, – приречено підтвердив Піонтковський. – Тим паче, заява начальника міліції... Пришпилив нас!.. Дорогий полковник... Прямо... До ганебного стовпа!..

– Я такий!.. – задоволено підтвердив золотозубий вусань. – Мусите на мене попрацювати... Виявити наволоч! Яка на щось натякає... Змови буде!.. Ворожить!.. Може, ви життя врятуєте... Мені, нещасному!..

– Чого вас так заклонило?.. Чого турбує цей безглуздий... акт? – поцікавився прокурор, змирившись з тим, що легко не відкрутиться від полковникової заяви.

– Старію, – зітхнув щиросердно Микола Іванович, і, якби не блиск фікси, йому можна було б повірити. – Стаю забобонним... Нині, знаєте, які ворожки розвелись?.. Он по телевізору показують... Не встигнеш оком кліпнути, як тебе скрутить!.. Шепне над тим кітелем – і тебе поб'є, потемнить на шляху, на дорозі й куди не повернешся лицем своїм... Нечиста балом заправляє!.. Нема віри, одна недовіра...

– Миколо Івановичу!.. – скинувся й докірливо помахав на нього своїми грубими лінзами Піонтковський. – Щоб я не чув від вас отії... беліберди! На пісній олії... Вас щось сюди конкретне привело?..

– Якби конкретне – то сам би розібрався, – розвів руками над порізаним мундиром полковник. – Не маленький!.. Умію уловлювати, що й до чого... А тут ніякого просвітку. Кому й навіщо?.. Треба було?.. Підкидати... Що цим сказано?.. І не сказано?.. Хлопці, та ж не кожного дня... начальнику міліції... форму ріжуть! Це щоб таке зробити, комусь добре припекло...

– Тоді начувайтесь, – пообіцяв авторитетно Артем. – Виверну всі ваші печінки... Без розшаркування!.. Переберу ваших коханок, їхніх ревливих чоловіків і хабарників. Перегляну справи, де щось нечисто. Висушу болото...

– От-от!.. Давай!.. – заохотив його поступливий полковник. – Сам тобі поможу!.. Усе, що забажаєш!..

– Щось приховуєте?.. Викладайте на чистоту!.. – пішов на нього в атаку молодий слідчий. – Згадайте Осовського!.. Теж до мене прибігав. Трясця його трясла. Скаржився на стеження... А не розкрився до кінця, дурень!.. Ділок торговий... Захотів зіграти зі мною в темну!.. Задушили в маєтку. І пискнути не дали!..

– Коло дурня сиджу!.. – відповів тією ж монетою Микола Іванович, який за словом у кишеню не лізе. – Не дуже замахуйся, бо здачі

отримаєш!.. Бери в напарники лейтенанта Чорного й притягни до мене ті... ножиці жваві. Щоб я їм по пальцях дав!..

– Когось підозрюєте?.. – насторожився Артем.

– Є... Кілька кандидатур. Крутив їх так і сяк – лиха година знає... Евентуально не повинні б... Не їхній стиль. Але хтозна, в кого яка клепка протікає...

– Наприклад?.. – зажадав конкретики Нагорняк.

– Скажімо, Руслан Бирка зі своїм базаром... У печінках сидить!..

– Платити не хоче?..

– Ой, хлоп'яго, не мороч мені голову... Ніхто нічого не платить!.. Принаймні дізнаюся – роздеру. Історія давня, з кагатним полем. Може, пам'ятаєш?..

– Бирка захотів там будувати, – згадав одну з історій, що потрясла Грушку, молодий слідчий.

– А мій зять – на своєму: що за цукроварня без кагатного поля?.. Прибіг... Тату, допоможіть!.. – розкривав потаємні пружини місцевого бізнесу начальник міліції.

– А ви?..

– Що я?.. – перепитав, як само собою зрозуміле, полковник Ковтун. – Приволокли мені цього торгаша... Загарбливого. Дохідливо пояснив, хто музику замовляє, а хто танцює... То на тому всі порухи... Русланові померли.

– Тепер він що?.. Виходить, згадав?.. – недовірливо сприйняв полковникову непевну версію Артем. – Вирішив познущатись?.. Над вашим кітелом?.. А я прийду до нього й зразу в лоб ударю: це ти чистий мундир полковника Ковтуна ножицями пошматував?.. Уявляєте?.. Його розкрити від подиву пащеку... Оцініть картину!..

– Не перебільшуй!.. – скривився, немовби заболів його золотий зуб, начальник міліції. – Є багато інших методів дізнатися, чия це робота...

– Найкращий метод – забрати заяву й забутись, – буркнув невдоволений слідчий, якого нахраписто відривали на справу, що

виїденого яйця не вартувала. – Мало кому в голову бамкнуло... Пожартували... Так і сну позбудетесь!..

– Точно!.. Уже!.. – порадував його занепокоєний начальник міліції. – Як наврочило!.. Сиджу на роботі... Очі заплющу, а перед ними – потятий кітель... Віджену... Починаю... баранів своїх муштрувати... знову він... біля хвіртки лежить...

– Це ви очі заплющуєте, коли вірменський потягуєте?.. Із сейфа?.. – зі знанням справи вколов нахаба з прокуратури, бо й сам не раз пригощався з того джерела.

– Мимо!.. Мимо!.. – радісно помахав на нього пальцем старий служака. – Зранку ні краплини!.. Треба себе в тонусі тримати!.. Бо не знаєш, звідки підступу чекати!.. Яка зараза тебе перечепить... Як на фронті!.. Без флангів!..

– Ой, у Грушці фронт!.. От бачите!.. Може, цього хотіли досягти, щоб ви втратили спокій. Психічна, так би мовити, атака, – порадував його першим висновком прокурорський психолог. – А ви й піддалися!.. Є ще кандидатури на вашу нагороду?.. Перебирайте швидше!..

– Дак... За тридцять п'ять років бездоганної служби... всяка пошесть може причепитись, – високочолий погляд полковника з ажуровою вислугою ковзнув по слідчому. – От, наприклад...

– Ну, наприклад?..

– Чекай, не підганяй!.. – замислено перебирав можливих nepřителів Микола Іванович. – Візьмемо нашу аптеку... Комунальну, не приватну!.. Там таке діло... Оборот наркотичних речовин. Тобто лікувальних засобів... З червоним рецептом. Якраз смак!.. Лікарня виписує, а він видає... І зберігає, відповідно. У сейфі... Тобі розповідати, як тепер за цими препаратами полюють?.. І то не хворі, а... Наркомани!.. Люди поскаржились – бардак. І справді, перевірили – на сто тисяч розходження. Між виписаним і виданим... Впаяли завідувачу... Стьопі Півтаблетки... тобто Степанові Паращуку, два роки умовно. І штраф... Так він ходить за мною й дулі показує!..

– Його звільнили з роботи?..

– Саботажники!.. Ні!.. – обурився, аж золотим зубом клацнув страж закону з бездоганною репутацією. – Почалася тяганина... Виявляється, лікарня була винна гроші. І Стьопа видавав таблетки авансом... Чорт ногу зламає!..

– Аптекарь вам порізав френч?.. Помстився так?.. Безглуздо?..

– Не знаю... А що ти з мене хочеш?.. – скинувся, ніби мерин, якого втяв гедзь, чоловік. – Ти питаєш – я відповідаю!.. Шукаю претендентів...

– Слабенькі якісь вони у вас. Претенденти. Не аргументовані, – розкритикував його пошуки причепливий провокатор з прокуратури. – Мені треба таких, щоб зразу стало ясно – в десятку!..

– З такими я й сам розберусь!.. – повторив Микола Іванович. – Ти мені знайди того, якого я не бачу!.. Який міг запросто порізати кітель і позбавити мене сну!..

– Психопати на те й розраховують!.. Вивести з рівноваги... Викинути зі звичної колії... Вибити опору з-під ніг... Змусити хвилюватися...

– Я цьому психу роги обламаю! – хряснув зопалу золотим зубом по чубуку полковник Ковтун. – Маруді, що не поважає форму!.. Суб'єкту... нечесаному!..

– Ви думаєте, що це чоловік?.. Вам виклик кинув?.. – глянув на френч крізь збільшувальні лінзи Піонтковський. – Може, хтось із колег?.. Обділених кар'єрою?.. Чи покараних?..

– Тю!.. Ну не баба ж!.. – зиркнув на них, як нетямущих, ображений таким легковажним до нього ставленням Микола Іванович. – З начальником міліції захотіла тягатись...

– Тут ворожка надвоє ворожила, – взявся за старе уїдливе Нагорняк. – Бувають такі тітки, яким усе мало й мало... Ненаситні. І не тільки в любові... Там пазурі простягаються далеко далі!.. Самі ж не раз хвалились походеньками!.. Грандіозними... Молодецькими... Тепер настав час платити...

– Чого в компанії не скажеш, – сховав погляд у побатованому кітелі старий гуляка. – Я уже й за своєю косою... мерзну. Багато листя,

до нього ще б – горіхів. А горіхи то вже й не родять!..

– Не прибідняйтеся!.. Двадцять один раз на турніку!.. Не кожен свій задок підніме! – під'юджував його до відвертості молодий слідчий. – Є ще порох... у кишнях?..

– Турнік – це такий агрегат, що прав не качає, – знову повернувшись собі настрій полковник Ковтун. – А з тими пискатими... Краще не заводитись!.. Уже моє ремесло бур'яном поросло...

– Може, й поросло... Та скільки з того бур'яну сиріток вибігло?.. – колупав іржавим цвяхом у чоловічому самолюбстві Артем.

– От охломон тупорилий! – скинув гривую старий жеребець. – Дам зараз!.. По паяльнику!.. І вогонь погасне!.. Причепився, як чмана до колеса... І тішитися!.. Не маю, кажу, підстав на жінок грішити!.. У мене з ними... мирні угоди. Про ненапад...

– Гаразд, зайдемо з іншого боку, – оступився для розваги слідчий.

– Заходь, – погодився гість з порізаним кітелем. – Де можна було взяти міліційну форму?.. У районі ще є полковники?..

– Є... Здається, зо три... Серед них мій учитель Прохір Петрович Басургін. Ото чоловік загартований!.. Ще в загороджувальних загонах служив. Міг вліпити кулю помежи очі й не скривитись... Розказував... Про дезертирів. На, каже, убогий, пий повний гранчак, бо зараз у потилицю буду тобі кулю вганяти!..

– Гарних учителів мали, – присвиснув Артем, який пройшов службу на Балканах. – Нічого не скажеш – благородних...

– Що ти розумієш?.. У ковбасних відрізках?.. – зневажливо блимнув на той свист вицвілими очима Микола Іванович. – Та на таких людях, як... Прохір Петрович... міліція трималась. А тепер на кому?.. На мішках з лайном!..

– Не знаю... Вам видніше, – охоче погодився слідчий, який навмисне хитав старим служакою, аби забрав заяву та забув про порізаний френч.

– Що мені видніше?.. – пригледівся до нього збитий з пантелику полковник, відчуваючи смислову підніжку. – Форму нині можна

купити на будь-якій барахолці. Чи у воєнторзі... І ніхто в тебе документів не питає. Демократія, мати її за ногу!..

– Тобто вирахувати, де пошита і ким отримана, неможливо?.. – уточнив допитливий Нагорняк.

– Ех-ма!.. Це ж тобі не «калаш» із заводським номером, за яким можна простежити, у чиїх руках побував. Нумерацію комірців не придумали!..

– А шкода!.. Уявляєте?.. «Калаш» під контролем, комірці пронумеровані... Усі ходять строєм. Під наглядом... Прохора Петровича. Порядок у танкових частинах!.. – продовжив його думку прокурорський егоїст.

– Ні... Краще отак: продавати форму з-під ніг! – підтримав його кпини непохитний вихованець бійця загороджувальних загонів. – Щоб будь-яка шваль могла одягти на себе і комп... компрометувати державу!.. Ходити в ній, не заслуживши!.. І грабувати!..

– Або порізати й підкинути вам під хвіртку, – продовжив можливі дії винахідливої швалі Нагорняк.

– Або порізати й підкинути мені під хвіртку, – погодився в унісон полковник Ковтун.

– Здрастуйте! Станція «Вилізай»!.. – підсумував беззмістовність їхніх гучних перекорів прокурор Піонтковський. – Агій на вас!.. З чим прийшли, з тим і приперлися... Хоч одну толкову версію можете висунути?..

– Отже, давайте вважати так, – змирився з несподіваною справою Артем Нагорняк. – Інцидент з формою стосується звання й посади Миколи Івановича. Значить, проблема ховається у його роботі. Коханок, на прохання трудящих, відкидаємо... Хоч і шкода! Такий смачний шмат... Прямо по руках жир тече!.. Гаразд, гаразд, не ворухіться, товаришу полковник, бо загублю нитку червону... Хтось незадоволений роботою нашого незамінного заявника познущався над його мундиром.

– Не моїм мундиром! – уточнив гість і вкотре постукав порожньою люлькою по столу. – Аналогічним... Невідомо де придбанім.

– Схожим... Такого ж типу... З тієї ж системи... Кітелом. Що це значить?..

– Що?.. – в один голос прохопились прокурор і начальник міліції.

– З Миколою Івановичем спілкуються невербальною мовою. Люди часто використовують не тільки слова, а й погляди, емоції, жести, міміку, пози... Корчать рожі й дулі тичуть!.. Голий зад показують!.. Якщо все спростити... Незалежно від причин появи жести – це ознаки можливої дії.

– Простіше, хлопче!.. Не загинай!.. – приземлив його нетерплячий полковник з пошматованим мундиром. – Іншими словами: видесь... напаскудили... напустували... побешкетували... Зробили зарубку рукою, що здригнулась... Серйозно накосячили, – дохідливо переклав йому зрозумілою мовою молодий тлумач. – Вам поставили оцінку – негативну. Вас попередили, що за помилку треба платити – або кар'єрою, або здоров'ям...

– Яка... харцизяка... Брудна шматина... Крива рожа... Має на це право?! – обурено скочив із-за столу рослий начальник міліції. – Рахунки мені виставляти?.. Погрожувати?..

– Міліція народна, тож і морда з народу, – заспокоїв його шал Нагорняк. – Що заслужили – те й маєте...

– Притягни мені сюди!.. Цього грушківського осла!.. Нехай баньки пальцями видавлю!.. Щоб на все життя запам'ятав, з ким не можна зв'язуватись, – знавісніло дихнув слідчому в лице гіркою тютюною хвилею розворушений полковник. – Притягни!.. Вік буду в боргу!..

Наче воно йому, Артемові Нагорняку, треба те полковникове боргування. Його монети мідні не котируються. Та й ті може відібрати, бо передумав чи не з тієї ноги сап'яновий туфель узув... Старий он побіг далі смалити люльку та порипувати залізними дверцями сейфу – цяп-цяп у чарочку вірменського коньяку, завезеного кмітливими контрабандистами з Одеси – і трава не росте, а він мусить тямувати, розкручувати, вловлювати, звідки вітер дує, кому твердий на стопу Ковтун згарячу на болючий мозоль наступив і не помітив. Для нього це звичне діло, хрустити по

людських кістках і тупо гагакати, мовби весь світ йому щось винен і мусить розступатися. Прокурорський слідчий той крок полковників не раз і на собі відчував: їм обом по дорозі тільки до того пункту, поки не зачепиш начальницьку безрозмірну честь, а далі вже й недруги закляті, віддавай назад мідну дрібноту. Нуль плювка не вартує, готові утовкти один одного молотом у залізний тік. Та нічого не вдієш – прокурор рвучким жестом показав, щоб забирав геть з-перед його здорових окулярів понищений мундир та маршував услід за Миколою Івановичем ловити його ворогів. Аякже, розбігся, нема що робити, обслуговувати витребеньки старого служачи, якому кітель давно натер шию, і він вирішив оновити відчуття: як то воно бути водночас і мисливцем, і здобиччю. Перетерпить і забудеться...

Та в коридорі Нагорняка чекав, переминався з ноги на ногу, освячений Ковтуном напарник – лейтенант Михайло Чорний. Почищена бензином чорна шкіряна куртка порипувала й наповнювала зазнайкувату прокуратуру з бронзовими світильниками неповторним букетом запахів. Опер уздрів Нагорняка й зраділо потягнув руку.

– Друзяко, я зранку пива не п'ю!.. – відкинув робочу пропозицію Михайла, що традиційно зірвалась з його уст, молодий слідчий.

– Значить, твої діла не такі погані, – скривив чорного вуса засланий лейтенант. – А мені хоч кіло самогонки та й у петлю!.. З тим кітелем... Сказав, що три дні мені строку!.. А потім почне подяки виписувати...

– Чого його так цей кітель заїв?.. – виставив поперед себе потятий френч Артем. – Бач, я теж попався, як дурний горобець!.. І прокурор услід ручкою помахав...

– Не знаю, чого заїв, але в нас уже всі голови попригинали. Тішаться... Миколу Івановича всі люблять, аж у носі крутить!.. Ото зараз будуть кістки перемивати!..

– А навіщо говорив?.. Міг би язика прикусити!.. Поки не розберемось, – упізнав нарваного полковника Ковтуна прокурорський фізіономіст.

– Та він ще... З порога почав... наліво й направо... по батькові всіх називати!.. – хмикнув лейтенант. – Без оглядки на морду лиця... Обіцяв до заду пришити погони...

– Може, це хтось із ваших?.. Нагострив лижі на його місце?.. Хто там у нього в заступниках ходить?.. – припустив найлегший варіант мобілізований на дурне діло Артем.

– У заступниках підполковник Лагоза. Ніякий дядько... Але в тому нема сенсу. Нас скоро порозганяють. Наберуть нових за конкурсом... І назвуть поліцією. Навіщо комусь різати старий кітель?.. І підкидати полковнику, в якого й так нема майбутнього? – аж стомився від довгої тиради завжди мовчазний напарник.

– Так-так-так... Цікаво, – протягнув слідчий і мовив поза плечі: – Мар'яно, у тебе нема часом мішка для сміття?..

Секретарка вмить зникла у дверях і десь звідти, з приймальні, гигикнула, неначе її полоскотали за вухом: ото проказа, за всім стежить, усе встигає помітити й почути, відфільтрувати й доповісти Олексієві.

– Подаруночок від Ковтуна?.. Нема куди сховати?.. А ти прив'яжи дві палиці навхрест і носи над собою!.. – порадила, не висовуючись, гарпія.

– Я тебе щось спитав!.. – не піддався на той насміх Нагорняк.

– Є!.. Ось візьми!.. – вискочила на коридор відретушована й готова до подвигів Мар'яна. – Для себе берегла... Бо в того... папери... плодяться, як миші. Не встигаю збирати!..

Артем мовчки взяв целофан, увіпхав усередину потятий кітель, скрутив і кинув Михайлові, мовляв, носи, твоє, фірмове, добро, а воно йому сто років у базарний день не потрібне.

– Пішли, тут і так нема що ловити, мундир сам про себе багато не розкаже, – буркнув напарникові й поскакав донизу мармуровими сходами.

– І куди ми з ним підемо? – розгублено потупцював за ним друг.

– Лікувати... грижу полковникові, – спинився біля побитого часом «опеля» – пепелаца з гравіцапою, як він називав авто,

прокурорський слідчий. – Може, у вашій реформі й увесь смисл?.. Старе порізати й на сміття?.. Тепер ти, полковнику, нуль без палички!.. І форма твоя нуль. І влада твоя пройшла... І життя твоє перекреслене... В пусту!..

– Так усе просто?.. – не дотягував до мінорних глибин Ковтунової трагедії опер. – Саме розсмокчеться?..

– А як не розсмокчеться?.. А як з ним щось станеться?.. – не дав заспокоїтись Нагорняк. – Волосся під носом будеш смикати!.. Щось він там говорив про персональних ворогів!.. Руслан Бирка з базару, Степан Паращук з аптеки... Як думаєш, вони могли дідові мундира порізати?.. На знак подяки?..

– Думати шкідливо, – по-простому відповів напарник. – Думалка зношується... Треба перевірити, та й по всьому!..

– От тобі й перше завдання!.. Перевір, щоб я не смикався!.. Сідай, поїхали!.. – скомандував Артем.

Їхали недалеко – у кафе «На горбку», до Паші. Щойно зранку вона нагодувала Артема, аж ремінь почав тиснути – у Мушки культ їжі, вона за першої ж нагоди тицяє тими стравами Нагорнякові перед ситими очима: інша вередувала б, бо на роботі кухня, вдома плита, від тих кулінарних запахів голова паморочиться, нюх орієнтири втрачає, багатьом жінкам хочеться втекти та й збунтуватись, а Паша дістала смак у чаклуванні, наче у карусель вскочила – удень годує, а вночі випиває, вимотує, висмоктує, вихлебтує, висушує всі чоловічі хмільні сили, ключі й бездонні керниці, літає з ним попід хмари. Такий у них удався тандем, і обом від того було добре...

– О!.. Давно не бачились!.. – війнула перед ними коротеньким халатиком зграбна Мушка. – Зголодніли?..

– І не подумай!.. – зразу відмів її чарівний наступ молодий чоловік. – Скоро живіт розіпре...

– Мало б у неї... А не в тебе... Розперти, – скрипнув шкірянкою Михайло й оскалився. – Діло ж молоде!..

– Дай йому пива!.. Нехай замовкне!.. – аж пересмикнувся від того рипіння з кітелом під пахвою слідчий прокуратури. – А мені... Мені

скажи... Чи знаєш ти якихось ворожок?.. У Грушці?..

У Паші від здивування родимка над верхньою губою перелетіла на щоку й там застигла: повірити не могла, що її чоловік цікавиться ворожками. Може, не розчула?..

– Кого я знаю?.. – перепитала.

– Ворожок... Знахарок... Чаклунок... Баб-шептух... Відьом!.. Чи як їх там ще називають!.. Щоб їх не знати!..

– Господи, прости!.. Навіщо тобі ці фурії?.. Хіба я чимось не догодила? – аж зайшлася вогнем молода дружина й на очі набігла волога. – Дак міг би прямо сказати!..

– Золотце!.. То не мені!.. Он йому!.. – показав на напарника роздосадуваний Артем. – Тримає під пахвою порізаний одяг... Якась редиска підкинула!..

– Ага!.. – з полегшенням видихнуло золотце й родимка знову перелетіла понад пухку губу. – Так би й сказав!.. Котресь наворожило?..

– Наворожило, бодай би йому руки всохли!.. – перекинув полковникову гризоту на лейтенанта Нагорняк. – Потяло кітель... Постелило коло хвіртки... Тепер ми чухаємо потилиці: що б це значило?..

– Нічого не міняється! – з притиском заохала молодиця й співчутливо озирнула Михайла. – Двадцять перший вік... І не шукай далеко. Котрась коло тебе крутиться й лихим оком блимає... Невдоволена!..

– Ти думаєш, це жінка?.. – із сумнівом перепитав Артем.

– А хто ж іще?.. – упевнено стояла на своєму Мушка. – Жінки вигадливі й не знають міри... Їм аби свого добитись... Точно жінка!..

– А може, по роботі?.. Може, хто помститися хоче?.. – вони вдвох розглядали зніченого лейтенанта, як піддослідного кролика.

Михайло терпів ті погляди задля діла.

– Якщо й по роботі, то теж... пані мадам, – не здала своєї позиції Паша. – Чоловіки простіші... Без заковик. Без блуду та ідей фікс. Дав у морду, вибив зуба – і щасливий. Чи штахетиною по ребрах...

Баба!.. Злісна молодка!.. Уперта!.. Мстива!.. Не інакше... Ти, Михайле, перебери й посортуй їх!.. Що з якою було... Та й сам побачиш!..

– Не знаєш ти мужиків!.. Бувають такі, що гірше примхливої тітки, – не підтримав її характеристик Артем. – Не збивай нас з праведного путі!..

– Винятки підкреслюють типаж, – глибокодумно вторила йому дружина. – Борщ теж може не вдатися. Але від того не пересташ розуміти, у чому його смак... Чую почерк жінки та й годі!.. Відьми, як ти кажеш!.. З початковим замахом!.. Ще не досвідченої...

– Упіймав, Михайле?.. Ти ще в фаворі!.. Жінки за тобою табунами бігають та на борщі пересоленому гадають, – порадував напарника саркастичний Нагорняк. – Тримай форму!.. Полковник он двадцять один раз на турніку підтягується... І тебе ганяє з решетом по воду.

– Годі буде!.. А то я вже злякався, – зворухнувся нарешті опер і поклав шелестливий кітель на стіл. – Загralися тут... Як кошенята!..

– Хто б нам прочитав те злісне послання?.. – питально звернувся Артем до молодкої дружини. – Воно щось значить, правда?.. Знаєш таких умільців у Грушці?..

– Ну... Бабок багато, але толку з них мало, – задумалась Пашка. – Заробляють на хліб з маслом... Або з нудьги. А от щоб... масштабно... по-ворожбитському... по-відьомському... То тільки Ликера Бунька. Вона у нас на весь край... перша відьма. Баба Яга. Біля воріт хрестяться... Бо може... пристати... на мітлі слідом прилетіти!..

– Ой, злякався! – війнув бензиновими випарами по кафе напарник. – А мітлюю по сраці?..

– Де живе ця Ликера Бунька?.. – Артем знічев'я погодився, бо треба таки кудись іти, щось діяти, для такої дивної справи підійде й Баба Яга, на сміх курям, якщо інших варіантів катма.

– На Вільховецькому хуторі. За Грушкою... Щось мені, хлопці, за вас... тривожно, – співчутливо похитала головою Паша. – Самі пхаєте свої шиї...

– Не бійся!.. Прорвемось!.. – звівся рішучий Нагорняк. – Поїхали, бо чари засохнуть!.. Прилипнуть!.. Потім не відірвеш...

– А як же пиво?.. – невдоволено встав за ним напарник.

– От знімемо порчу з тебе... полковникову... Тоді й вип'єш, – відбив йому смак друга.

Листопад повівав останнім теплим вітерцем понад садами й городами та зблискував різкими променями у Синиці, немов у ріці купалась золота рибка й губила луску. Пахло спаленим картопляним бадиллям і стиглими яблуками. Над степом перекочувалось маревними хвилями третє або й четверте бабине літо. У синій полотнині неба пропливали гачки диких гусей, які час від часу пікірували на перепочинок до золотої рибки. Над Садгорою білів денний місяць, якому чогось не сиділось за обрієм у темряві, і він згори позирав на гусей, що талапали й орали плесо гальмівним шляхом розставлених лап. Артем з Михайлом покушпелили пепелом з гравіцапою центральною вулицею Грушки, повз гармату-сорокоп'ятку, що давно розучилася стріляти, повз кагатне поле, на якому зійшлися груди в груди Ковтунів зять з химерним прізвищем Твердигост, який притягнув на цукроварню данських інвесторів, і загарбливий базарник Руслан Бирка з непоборною думкою, що він хазяїн міста, бо може все продати й купити, майстер на всі руки – і торгувати, і будувати вміє, повз побиті й помальовані недолітками кіоски, через греблю, що спиняє бурхливий політ ріки на кам'яних порогах, туди під гору, де ховались перші козацькі застави, виїхали на Вільховецький шлях, яким, кажуть, молодий Хміль ходив на Волощину. Аж ось і горбатий лишай посеред зораного поля – купа дерев відьминого хутора. Тут вона, Ликера Бунька, світом мутить, долі сплутує й на людей порчу насилає. Баба Яга, худа і чорна, як дубова дошка, у запряному сірому платті і червоній кофтині, замашна й невтомна, ніби й не було на горбу десятків зо сім літ, простоволоса, ходила попід грушею, тицяла у гілки довгою тичиною з прив'язаною на кінці пластиковою пляшкою без дна. Тиць, круть – груша відпала у самолов. І складала плоди

обачними рухами в чималенький ящик, який навіть чоловізі загартованому перенести важко, бо може пупець урвати.

– Бачиш, не літає, – стиха мовив вибалушеному напарнику Артем Нагорняк. – Захопи речовий доказ...

Подвір'я у баби було покошене, доглянуте, хатка гляділа на хлопців синіми вікнами, мовби питалась, поки стара не бачить: а чого це ви, непотрібні й безобразні, не кликані сюди приперлись?.. Город прибраний, доглянутий, тільки червоніли бурячинням кілька рядків столових буряків – їх можна копати перед самим снігом, та де-не-де стирчало поодинокі кукурудзиння, може, у тому який знак, щоб урожай був нарік – не збирати все, поки не припреться гусеничний трактор орати. Тракторист з поля заскочить та за півлітра зоре, незважаючи на темний авторитет господарки. Під хлівом, за плетеною з рудої лози стіною, буцнувся колесом у порожню собачу буди мотоцикл з коляскою МТ-10 болотного кольору. На криниці з повного відра скапувала вода – цяп-цяп, пий мене...

– Шановна!.. Чи тут проживає громадянка Ликера Бунька?.. – гукнув у сад під грушу Артем. – Добридень!..

Баба відкрила чергову грушу, як електролампочку, потримала тичку над головою, придивляючись до прибульців, з прикрістю щось пробурмотіла й прошелестіла розтоптаними домашніми капцями до воріт.

– А ви знаєте, що значить Бунька?.. – стала за п'ять метрів і вороже затріщала, як суха дошка, неначе ось зараз ударить їх тією довгою тичиною по плечах та й пожене назад у долину.

– Нам сказали, що це вас так звуть, – промимрив на той сухий тріск невпевнений Артем. – Ликера Бунька...

– Дурний вас піп хрестив!.. – без вихилясів, не вдаючись до алегорій, поставила їм діагноз відьма й кинула, не дивлячись, куди впаде, самолов для груш. – Бунька – це по старовинному... піхва. Хто як почує – дурна, лунка, глибока, порожня... Стара!.. Ану повторіть!.. Кого ви шукаєте?..

– Ми не ми!.. – закруtilись, заскiмлили, нiби перед стратою, обманутi хлопцi. – Нас так скерували!.. До Ликери...

– Буньки?.. – продовжила замисть них лиха баба, блискаючи iдкими очима. – Ну то ви її знайшли!.. Бо Бунька – це ще й глечик з вузьким горлом. Менi таке бiльше подобається... Зразу злилася, а тепер – змирилася. Народ скаже, як зав'яже. I нiчого не помiняєш... А взагалi-то мене звати Ликера Семенiвна Ставницька, я з древнього польського роду. Це щоб ви, мiлiцiонери, на майбутнє пам'ятали...

– Звiдки ви дiзнались?.. – занепокоївся шкiряний Михайло. – Що ми з мiлiцiї?..

– У вас на лицях написано, – Ликера нахилила вiдро з цямриння, полила на руки, стрiпнула, наче позбулась брудної енергiї. – Великими буквами... Ось на тобi, – показала довгим сухим стручком пальця на Артема, – жiнка гасає. Ой, як гасає!.. Дитину хоче. Вона за тебе здатна померти. Або когось убити... А за тобою, – стручок переметнувся на оперативника, – стара жiнка пантрує. Не вiрить тобi, що тiльки п'єш, а не гуляєш... Це, мабуть, теща?.. Пiдсипає тобi у горiлку материнки...

– Блiн!.. Кха-кха!.. А я думаю, чого макiтра зранку лускає!.. – аж закашлявся з несподiванки Михайло. – А то диви!..

– Навпаки, дороженький, – заспокоїла його стара чародiйниця. – Материнка зменшує потяг до горiлки... Але в неї є побiчна дiя – забирає чоловiчу силу. Може, це твоїй тещi й треба?..

– Уб'ю, гадину!.. – озвiрiв вiд таких вiдкриттiв приголомшливих лейтенант Чорний. – За що менi така кара?..

– Бо ти якось сказав, що в твої жiнки малi груди, – пояснила витоки його кари стара ворожка. – Вона й почала пити материнку. Це зiлля справдi збiльшує жiночi пазухи... А потiм дiйшла черга й до тебе. Бач!.. Якщо пити – то всiм... Справедливо, нi?.. Не воруйись!.. Я бачу, з чим ви прийшли!.. Ану кинь менi тут-о пiд хатою на лавку...

Вона з оберегою показала на скручений кiтель у руках опера. Одразу вся витяглась, як струна, почорнiла, наче на неї хмара найшла, налетiла, накрила тiнню, грозою заволокла, засклянiла

тільки-но живими очима й червона кофтина її ніби аж вицвіла, зблякла, перетворилась на мішковину. Витягла руки, ніби локатори, прислухаючись, прицінюючись, зважуючи, що за небезпека перед нею з'явилась, чи можна з нею впоратись, і полинула до лавки, як причинна. Над розстеленим мундиром застигла змією, що підняла голову, виглядала жертву. Провела стручками пальців і зашепотіла: «Адав'євич-моргун, вітер з очерету! Сило-мило планітниця, зоря з шеремету! Зловлю, скручу, в штандарах сховаю! Обману, дістану, в катрагу запхаю! Іди геть за гору, в чужу обору! Забери з собою лиху личину! Шусь у нірку! Шусь у нірку! Щоб тобі звідти не вибратись! Нехай тебе огненний бугало спалить! Нехай тебе вечір на коні копитом притопче! Один володарний, два дрібних, три – весь світ, чотири – дві пари, сім – межа всім, скільки б їх не було... Очисти чоло!».

Стомлена Ликера Бунька шарахнулась, ніби після важкої роботи, сіла на лавці біля кітеля, розклала худі ноги – стручковаті, у вузлах жил, руки впали у поділ і застигли там двома випорпаними на грядці коренями. Холодні очі її, як блюдця криги, розтоплювались і тепліли, ніби озера після довгої зими. Сухі чорні губи, зшиті у смужку закляттям і зціпленням, розпрямлялися й повніли. Кофтина втекла з-під хмари й знову починала яскравіти. Ворожка оживала на очах, немов після нальоту тяжкої болячки.

– Ух!.. Страшну силу ви мені сюди притягли!.. – поскаржилась хлопцям, неначе вони були винні. – Уночі вивезу, кину в яр за млином... Нехай лисиці хвостами розметуть!..

– Кітель?.. – сполошився дбайливий лейтенант. – Ми не віддамо!..

– Та ні!.. Нащо він мені?.. Чорну силу, яку зв'язала вузлом!.. – заспокоїла ощадливого опера.

– Що це за сила така, що вас злякала?.. – мовби під протокол озвався допитувач Артем. – Опишіть нам, не підкованим...

– А знаєте, я з нею вже зустрічалась, – ожила Баба Яга, встала, стріпнула поділ, немовби щойно квасолю лушила. – Голька Середа приносила штани порізані... Ну... Голька Середа, глуха, як дуплява

верба... Коло греблі сидить. Не знаєте?.. У неї чоловік крамницю тримав. «Сад-город» називалась... Підкинули йому потяті штани. Тако на криницю... Уже через тиждень пішов на той світ. А Голька прибігла після похорону: подивись, каже, що це значить... Нагадалась!..

– Коли це було? – сотав з неї корисну інформацію Нагорняк.

– Десь так... Дайте пригадати!.. Після Спаса... На початку осені, – прихильно, як благодійниця, яка обдарувала нерозумних дітей, поглянула на них суха дубова дошка у платті й кофтині. – Та я вже не могла допомогти... Тут-о допомгла. Нехай той чоловік, який вас прислав, не хвилюється... Йому нічого не загрожує. Ну... Хіба що може захворіти. Коли в голову багато візьме... Або трохи постраждає...

– Хто це?.. Чи що це?.. Такі діла витворяє?.. – прокурорський слідчий крутився навколо здобичі й не міг її винюхати.

– Там чотири руки. Чорні... Темні... Одна ножицями крає, – зазирнула кудись у себе, як у глечик з довгою шиєю, стара ворожка. – Другий розносить...

Конец ознакомительного фрагмента.

Текст предоставлен ООО «ЛитРес».

Прочитайте эту книгу целиком, [купив полную легальную версию](#) на ЛитРес.

Безопасно оплатить книгу можно банковской картой Visa, MasterCard, Maestro, со счета мобильного телефона, с платежного терминала, в салоне МТС или Связной, через PayPal, WebMoney, Яндекс.Деньги, QIWI Кошелек, бонусными картами или другим удобным Вам способом.

Борис КРАМЕР

СПРАВА

«Про страчений

ОДЯГ»
